

במה טומנין פרק רביעי שבת

מח.

עין משפט נר מצוה

ב א טושיע אר"ח טומן שית
ספיקו:
ג ב מיי פכ"צ מלכות שנת
הלכה טו טור וטו"ע אר"ח
סומן שכ ספיקו טו:
ד ג מיי פכ"צ מלכות שנת
הלכה יט טושיע אר"ח
סומן רע ספיקו א:
ה ד מיי פכ"צ מלכות
שנת הלכה כג טור
וטו"ע אר"ח סומן ש"מ
ספיקו מ:
ו ה מיי פכ"צ מלכות שנת
הלכה יטושיע אר"ח סומן
ש"מ ספיקו ג:

מוסף רש"י

ובצ"פ צבור. לחל ספקין
ועל"ז נמתקין (ב"ב י"ט).
ובמובין. של שחקי נגדים
היהוה מלכות מנגדי אלמנ
קולוס (טו). החרתת בית
הצואר. שפטה פה לחלק
מש. חייב חטאת. שמקן
כלי (מכות ג).

רב נסים גאון

פרק רביעי במה טומנין
אמר ליה ר' יודא מאי
שנא ממיחא על גבי
מיחא. בסוף הפרק (ף)
(א) בבביתא גרסי ומניחין
מיחא על גבי מיחא.
שנא שנת מפרוקא. עיקר
דיליה בפרק ר' אליעזר
אומר תולין את המשמרת
בי"ט (ף) אמר רבא
הא פרוקא אפלטא דפרמא
שרי וכו'. ואיכא
דאמר מאי שנא מפרוקיה
דמר לפי שר' יודא עב רבא
הוה מפליג. והוא בעל
השמועה.

רבינו חננאל

דמסיק נמי הבלא. ואפיקא
אמר רבא אנוחי כחא דמאי
אפוא דקומקומא משום
דמאי צנון ומלווי חיימוס.
ואמר נמי למיפרס סודרא
אפוא דרבא ולאנוחי
נטלא אבביה דסודרא,
משום (דשאר) דשירי
הכוס (מתחזין) מתחזין
כסודרא וקפדי בנשירא
דסודרא ופסדי ליה. ולא
דמי לפירוקא שהיא משלית
קשריה בפומא דרבא,
כדגריסין בפרק ר' אליעזר
אומר תולין אמר רבא
הא פרוקא אפלטא דרבא
שרי, ולא חייש דניחוי
כמו סנטא. אפומא דכולא
רבא אסיר, דהא עבדי אהל
במסנתא, ומאי שרי רבא
הכוס אפלטא דרבא, ליחוש
שמא יסחוט המטלית.
ושניו מטלית לא קפדי
בשירותא, מלשון מי
בנשורו כליו בדרך שותחן
בחמה אבל לא נגנד
הנש, סודר קפיד בנשירותא
הילכך היא אסור והאי
שרי, פי מוכין, שמרטוטין
שול[ש] בנדיים מוקצצין כדתחן
נגעניס פכ"צ ר"א בגד
מוסגר שנתורב באחרים
כולן טורחין, קיצצו ועשאו
מוכין טורח. מוכין אפיקא
כ"י הא הניחא אין גותנין
מוכין לא לתוך הבד ולא
לתוך הכסת בי"ט ואין
צריך לומר בשבת, ושור
מחזירין אותן בשבת [ואין]
צריך לומר בי"ט. אמר רב
הפוחת בבגדי בית הצואר
בשבת חייב חטאת

דזיתים מסקי הבלא. מכאן יש לאסור להניח גחלים תחת
הקדרה אפי' יתן עליהן אפר אין להטמין קדרה עליהם
שהרי הגחלים מעלין הבל למעלה כמו גפת של זיתים ויש מימה היאך
אנו מטמנין על כירות שלנו שקורין אשטר"א וע"פ אגורפין אומי
הוא מוסקי הבל כמו גפת של זיתים
ואומר ר"י שיש ליתן טעם לקיים
המנהג דגבי גפת איכא למיחש שמא
יטמין כולה צמחה^א אבל צמרות
שלנו לא שייך למיחש הכי ועוד יש
שעושין חפירה גדולה ועושין בה
בנין לצנים סביב מכל זד ומלמטה
ומחזין אותה היטב וגורפין אותה
ומטמנין בה את הקדרה ולא דמיא
למטמין דבבד המוסקי הבל ללא
אסרו אלא כשמטמין ומדביק סביב
הקדרה דומיא דרמ"ב^ב אבל תנור או
חפירה שיש אור צין הדפנות לקדרה^ג
אין לאסור וימר מהשה"ה אף על פי
שכ' הקדרה בתוך התנור ורבינו צרוך
פ"י שיש לחלק בין חופת הבל דגפת
לחופת הבל דכירה שלנ"ה לפי
שהכירה אין חומה אלא מחמת האש
ולעולם מתקרב והולך^ד אבל הגפת
מוסקי הבל מעמנו אומר רבינו שמואל
דמוטר לשום תפוחים אלא האש סמוך
לחשכה אע"פ שלא יוכלו לללות מצע"י
דנאלקין טפי כמו שהן חייב מתבטל
שנבטל כמאלל צן דרוסאי דשרי
ואע"ג דבפ"י (ד' ע"ג) תנן אין לולין בשר
בצל וצ"ה אלא כדי שיזילו מצע"י^ה
אע"פ שפעמים אוכלים בצל חי מ"מ
אינו ראו לאכול חי כמו תפוחים ורואה
להפיג חריפותו ולמתקן בצישולו ואם
הטמין תפוחים עם הקדרה אסור
להחזיר כרים וכסתות על הקדרה
שעמיה או להוסקי על אותם כרים
אע"ג דלס אין שם תפוחים מותר
להחזיר דמתנן צפירקין (ד' נ"א) כסהו
ונתגלה מותר לכסותו ולהוסקי נמי
אמרינן בגמרא (ס"ג) אם צא להוסקי
מוסקי כשיש עם הקדרה תפוחים
אסור דאם מחזיר קודם שנבטלו
נמלא מבטל צצת ומה שנהגו
הקרקע עד שיגרפו הכירה^ו שמא יצטרף להן לישנא דריש כירה
(לעיל דף ל"ח): דשרי חזקיה משמיה דאצ"י הניחו על גבי קרקע אם דעמו
להחזיר: **מאי שנא ממיחא ע"ג מיחא**. קשה לר"י דבצרייתא גופה דשרי מיחא ע"ג מיחא צסוק פרכין קמני דאפילו ולא צבטיל שימחו
אלא צבטיל שיהו משומרין ואומר ר"י דבצרייתא לא שמיע ליה ולא מכה בצרייתא פריך אל"ה^ז ממעשים בכל יום שנותנין מיחא על גבי מיחא^ח
מימה דהיכי דמי אי יד קולדת בו היכי הוה צעי למישרי אע"פ שנבטל מי לא דע דתולדות האור כאור דתנן (לעיל דף ל"ח): אין גותנין בי"ט
בזד המיחא ואמר אם גגל חייב חטאת ותנן נמי (דף מ"א) המיחא שפיניה לא יתן לתוכו זונן ואי להפשי"ה^ט היכי מסיק דאסור והא תניא צפ'
כירה (דף מ"ג): נתן אדם קיתון של מים כנגד המדורה לא צבטיל שימחו אלא צבטיל שתפוג צינתו והיינו^י הפשה כדמוכח סוגיא דהתם ורב
יהודה נמי קאמר התם אחד מים ואחד שמן יד קולדת בו אסור אין יד קולדת בו מותר ואין לתל"ה^י דגבי מדורה זוהר שלא יבטל^י כיון שהא
אלל האש אבל הכא אפילו אין יד קולדת בו אסור דשמן יבא לטעות ויניח עד שיתבטל דהא גבי מיחא שרינן לתם לתוכו מים מרובין כדי להפשי"ה
ולא גורנין אטו מים מועטין אע"פ שאינו אלל האש ונראה לרש"י דהא דשרינן לתם קיתון של מים כנגד המדורה היינו צרמוקן היינו צרמוקן ולא
שלעולם לא יוכל לצא ליד צשול"ה^י אבל בקרב"ה^י אסור אפי' להפשי"ה דילמא משתלי ואמי להניחן שם עד שיתבטל ולהכי מסיק הכא דאסור ולא
צבטיל שימחו דקמני התם היינו כולומר במקום שיכול לצא ליד שימחו^י והלשון דחוק קמ"ת: **מאי שנא מפרוקא**. פ"י"ח דלמר רבא
בפרק תולין (לקמן קלט): האי פרוקא אפלטא דרבא שרי ללא הוא אהל ולא חיישין שמא יסחוט: **התם לא קפיד**. פ"י"ח דלמר רבא
(דף י"ג) (ס"ג) **ובי מפני שאין לו קופה של תבן בו**. ור"ת מאי קעבי הא תנן צמתינתא טומנין צגייז למר ואין מטלטלין אותן והיינו אפילו
דעמו דהא קמני דהיא כי"ד עושה נמער והא הכסוי והא נטולות וכי מיימת בצרייתא דמיימת ליה ליימי צמתינתא דלא מני למדחי צמתינתא
כדדחי בצרייתא וליכא למימר דמני"ה איכא לאוקומי צבל הפתק^כ כדמוקי לקמן רבינא ע"כ סוגיא דהכא לא ספירא כרבינא מדלח מוקי צרייתא
דמיימת צבל הפתק ומירך ר"י דגייז למר חשיבי טפי ממוכין ואסורים לטלטל יותר^כ ואע"ג דרבא קאמר לקמן דאפילו גייז למר טמן צבל
מטלטלין אין לחוש אי פליגא אצ"י דהכא כיון דלא קיימא לקמן מילתיה דרבא ולמאי דמשני רבינא מילתיה דרבא ומוקי צמתינתא צבל
הפתק ודרבא צשאין של הפתק אומר רש"י דה"נ מיימי צמתינתא של הפתק ולא פליגא דרבא אצ"י אף ק"ק דמאי משני צמתינתא מהו
דמימא חוי למנוגא עליהו כיון דמיימי צבל הפתק היכי ס"ד דשרי לטלטל משום דחוי למנוגא עליהו:
ה"ק אם לא טמן אין מטלטלין אותן. כ"ה אמוכין קאי ולא אצ"י למר דגייז למר אפי' טמן אין מטלטלין^כ: **הא בחדתי הא בעתיק**. אומר ר"י
שאם נתקו חוטי הסרבל אם הנקב רחב ויכול להכניסם^כ בלא טורח שרי כיון דעתיק^כ ובלבד שיתנס צענין זה שלא יהא לחוש שמא יתקע
דצענין שהוא רגילות לתקוע ולקשור נראה דאסורין להחזיר כדלמרינן בריש כל הכלים (דף קכ"ג): החזרת שידה מיכה ומגדל גזירה שמא יתקע:
וכי

אסוקי הבלא. כגון זה שהטמין דבבד אחר והניח קופה על הגפת
לליכא אלא שהגפת מעלה הבל למעלה ומרמחין קדרה שבקופה:
אפוא דקומקומא. מיחא של חמין והכוחא היתה מלאה זונן: **טושיע**.
גער צו: **מאי שנא ממיחא על גבי מיחא**. דמיחא צבטילא צסוק
פרכין^א דשרי: **הסס אוקומי מוקים**.
שהמיחא העליון גם צו יש מים חמין
והתחמוץ אינו אלא מעמיד חומו של
יפיג: **דספודר**. סודר של ראש:
דכובא. קנקן: **נעלא**. כלי ששואצין
יין מן הכובא: **דקא עזר**. שהיה
סוחטו מן המים שנצטלו צו: **מאי
שנא מפרוקא**. צגד העשוי לפרוס
על הגביגת ספורסין אומי צצפת: לא
קפיד עליה. אם שרו צמים שהרי
לכך עשוי ולא אחי ליד סחיתה:
מוכין. אין אלא לעשות מהן לצדין
שקורין פלט"ר ומוקצין הן למלאכה
ואסור לטלטלין ואלו טמנין צהן מי
אמרינן יחדן להטמנה ואיכא מורת
כלי עליהן ומותר לטלטלין צצפת או
לא: **עומד מפקיר לכך**. קופה של
מוכין דמיה יקרין אין דרך צכך ולא
צטלי להטמנה: **גייז של למר**. כמות
שנגזרו: **איפי למר**. לאחר שנצטלו
ושטחוה כמין מחללות משטיחין:
לשונות. לאחר שנצטן וסורקין אותן
כעין לשונות ארוכין לטוותן: **אין
מעטלין אותן**. קס"ד דהכי קאמר
ואע"פ שטמנין צהן אין מטלטלין
אותן: **אם לא טמן צהן בו**. ומילי
מילי קמני צרישא אשמועינן לטומנין
צהן דלא מוספי הבלא ואשמועינן
סיפא דקסם מוכין מוקלות ניהו אלל
הני דטמן צהן הוי כמי שיחזן לכך:
למוגא. להיסב עליהן: **לאהדורי
אודרי לני סריא**. להחזיר מוכין
שנפלו מן הכר לתוכן: **מסירין צים
האזרה**. שדרך הכובאים לקשורין: **אלל
לא פוחסין**. לכתחילה להשתא עבד
ליה מנא: **צמדתי**. שלא היו מעולם
למכו אסור להשתא עבד ליה מנא:
צעטיקי. להחזיר לכר זה שנפלו
ממנו: **הפוחת צים האזרה**. לא חלוק בצמתינה: **חייב חטאת**. דהשתא
קמשוי ליה מנא וחייב משום מכה צפעיש והיינו גמור מנאלה:
מה

אסוקי הבלא דזיתים מסקי הבלא דשומשומין
לאש מסקי הבלא רבה ורובי זירא אישקלעו לבי
ריש גלותא חזויה לההוא עבדא דאנח כווא
דמאי אפוא דקומקומא "גזויה רבה א"ל ר'
זירא מאי שנא ממוחם על גבי מיחא א"ל
התם אוקומי קא מוקים הבה אולודי קא
מוליד הרר חזויה דפרס דסתודר אפומיה
דכובא ואנח גמלא עילויה גזויה רבה א"ל
ר' זירא אמאי אמר ליה השתא חזית לסוף
חזויה דקא מועצר ליה א"ל מאי שנא מפרוקא
א"ל התם לא קפיד עילויה הכא קפיד עילויה:
ולא בתבן: בעא מיניה רב אדא בר מתנה
מאביי מוכין שטמן בהן מהו למטללין בשבת
א"ל יובי מפני שאין לו קופה של תבן עומד
ומפקיר קופה של מוכין לימא מסייע ליה
⁶טומנין בגיזי צמר ובצ"פ צמר ובלשונות
של ארגמן ובמוכין ואין מטלטלין אותן אי
משום הא לא איריא הכי קאמר אם לא
טמן בהן אין מטלטלין אותן אי הכי מאי
למימרא מהו דתימא חוי למנוגא עליהו
קמ"ל: רב חסדא ישרא לאהדורי^א אודרא
לבי סריא בשבתא איתיביה רב חנן בר
הסדא לרב חסדא מתירין בית הצואר בשבת
אבל לא פותחין ואין גותנין את המוכין לא
לתוך הכר ולא לתוך הכסת ביו"ט ואין צריך
לומר בשבת לא קשיא הא בחדתי הא
בעתיקי תניא נמי הכי אין גותנין את המוכין
לא לתוך הכר ולא לתוך הכסת ביו"ט ואין
צריך לומר בשבת נשרו מחזירין אותן
בשבת ואין צריך לומר ביום טוב אמר רב
יהודה אמר רב^ב הפותח בית הצואר
בשבת חייב חטאת מתקוף לה רב כהנא
מה

פלט"ר (פליטרש"ן).
לבד.

מוסף תוספות

א. דלמא אתו למימר דבה
לי ליתן הגפת תחת
הקדרה ומה לי להטמין
בתוכו. מוס' ה"א.
ב. שרומין נוגע בקדרה
מסיב. מוס' ה"א. ג. לא
דמיא להטמנה. מוס'
ה"א. ד. ע"ג כירה. מוס'
ה"א. ה. [ד]לא גזרו אלא
דבר שהוא מוסקי הבל
מתחת עצמו כגון מלח
וסדי, אבל דבר שהוא חם
מתחת דבר אחר לא גזרו.
מגד. ו. ולא דמי לרמץ
שהוא חם מתחת האש,
דמין היינו אש דייח.
למיגור בו שפא ויחך.
מגד. ז. הקד"ל בתבניה
כ"ל שהוא כמאלל כל
דרוסאי וכו', ופירוש,
כיון. מוס' ה"א. ח. היינו
משום] דבצ"ה אין דרכה
לאכול חיה. מוס' ה"א.
ט. ותימה, היאך הוא מותר
להחזירה לתוך לישנא דר'
חזקה משמיה דאבי
דריינן מניה לעיל כל
כ"ה דאם הניח ע"ג קרקע
שידעתי להחזירה,
אסור, ואפי' בעיר"ש נמי
אסור' להחזיר. מוס'
ה"א. י. ועודן ב"ב
[שרינן] אצ"פ שאין דעתו
להחזיר, דבשל סופרים
הלך אחר המיקל. מוס'
ה"א. י"א. ה"ק ל"י, ולא
שנא. טע"כ. י"ב. ולא
מיחא אדם בדבר. טע"כ.
י"ג. הוא דבני למשרי,
דלית לן למיחש שפא
יתבשל. מוס' ה"א.
י"ד. אפילו. מוס' ה"א.
טו. דהני מילי כנגד
המדורה. מוס' ה"א.
טז. ויכיר שהוא ביטול
גמור. מוס' ה"א. י"ז. אלא
להפשיר. מוס' ה"א.
י"ח. אצל האבשל, במקום
שריא להתבשל, אף אם
ממחר להחזירין קודם
שיתבשל. מוס' ה"א.
י"ט. ר' יודא הוה ס"ל דכל
שאנו מניחו אהל כדו
להפשיר בלבד, כמילין
דוכתי שרי. פי ה"י
כ. התם לא קפיד עילויה,
דיין או שמן או שבר הוא
ואיננו, וחיטה לא מני
ליה, משרי' לא גזרינן
שפא יסחוט, אבל הכא
במים קפיד. מי שרין.
כ"א. והכא כשאדם יכ"ד
הפתק. ירעני. כ"ב. אבל
מוכין לא חשיבי כלי
האי, דהא תני להו גבי
בתן גזין ו"ל דינין שוה
ומבטלין להטמנה. ספק
יירי. כ"ג. וא"ת, הוא גזיר
צמר קמני הבה, ובהריא
תנן במתני' כי אע"פ
שטמן בהם אסור
לטלטלם, כדלמרינן יכ"ד
הוא עושה, נוטל את
הכסוי והן נטולות, ו"ל
דכי מוקמין לה כשלא
טמן בהם, אסיפא. ירעני. כ"ד.
כ"ד. ומתני' לצדין קמני.
ירעני. כ"ה. הריא כ"ה.
ירעני. כ"ו. ואינו נהנין שם
לכתחילה. ירעני.